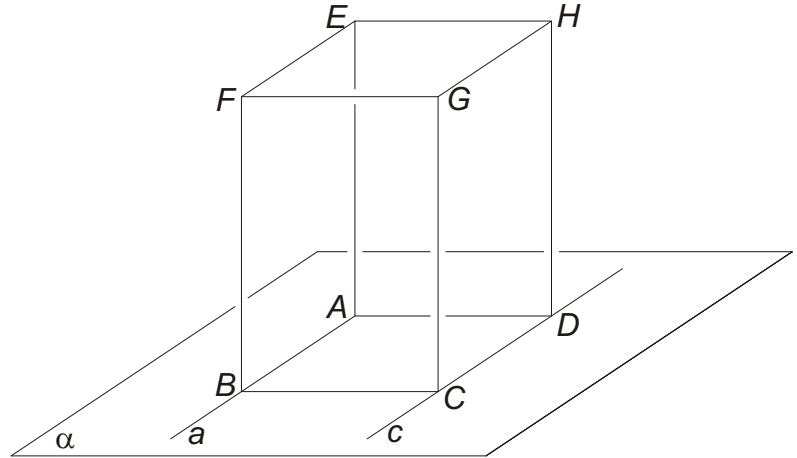
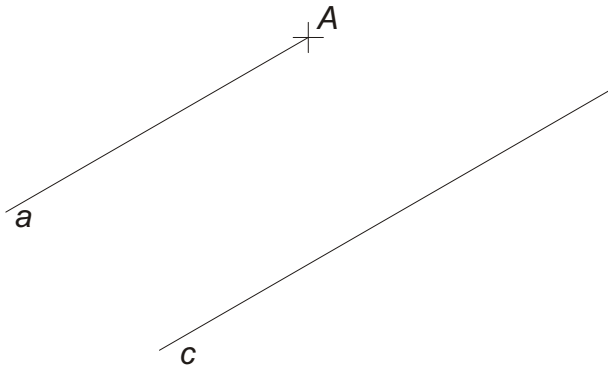
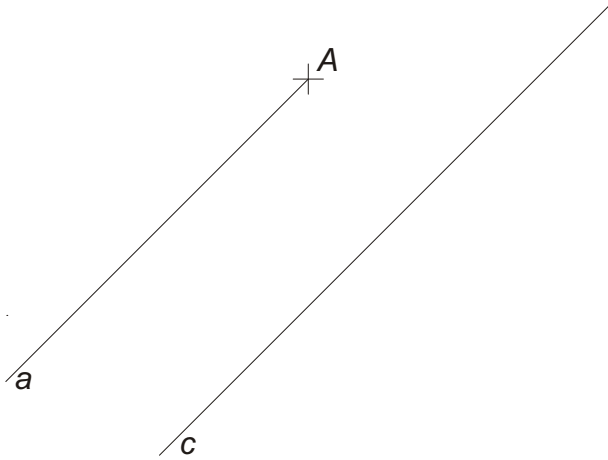

MÉRETES TESTÁBRÁZOLÁS

**Általános síkra épített
szabályos négyoldalú hasáb
szerkesztése**

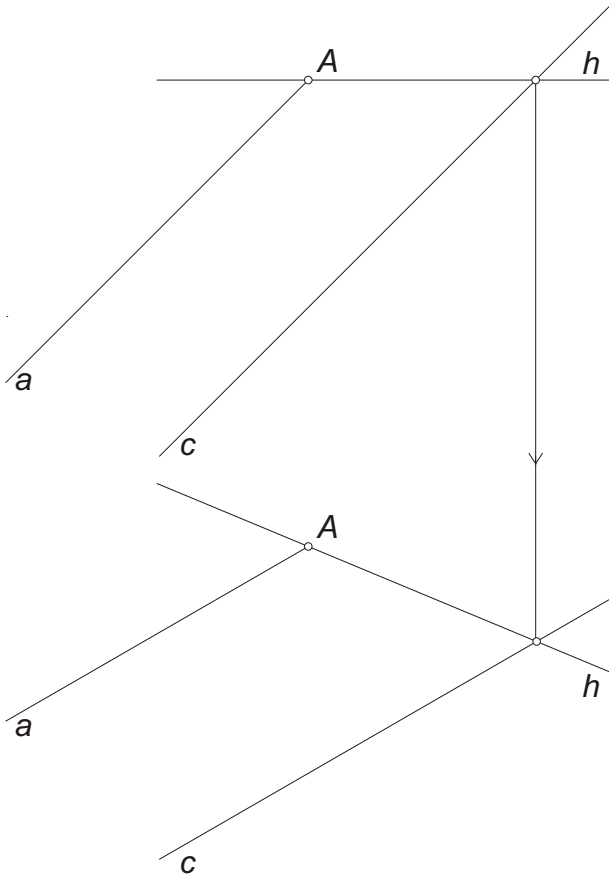
Adott az A kezdőpontú a félegyenes és a vele párhuzamos c egyenes. Ábrázoljuk az $ABCDEFGH$ négyzet alapú egyenes hasábot, amelynek AB alapéle az a félegyenesre, CD alapéle pedig a c egyenesre illeszkedik, és magassága az alapélek hosszának másfélszerese. Tüntessük föl a tömör test láthatóságát.

A megoldást méretes alapszerkesztési lépésekre bontjuk:

1. Az alaplapp α síkját képsíkkal párhuzamos helyzetbe forgatjuk. A leforgatott síkon megszerkesztjük az alapnégyzetet, majd visszaforgatjuk a síkot előállítva a négyzet I. és II. képét.
2. Az alaplapp csúcsain át az α síkra merőlegesen felvesszük az oldalélek egyenesét.
3. Az oldalélekre felmérve az adott magasságot megkapjuk a fedőlap csúcsait. Az alapél valódi hosszát a leforgatott alaplapról olvashatjuk le, ebből állítjuk elő a magasság valódi hosszát.

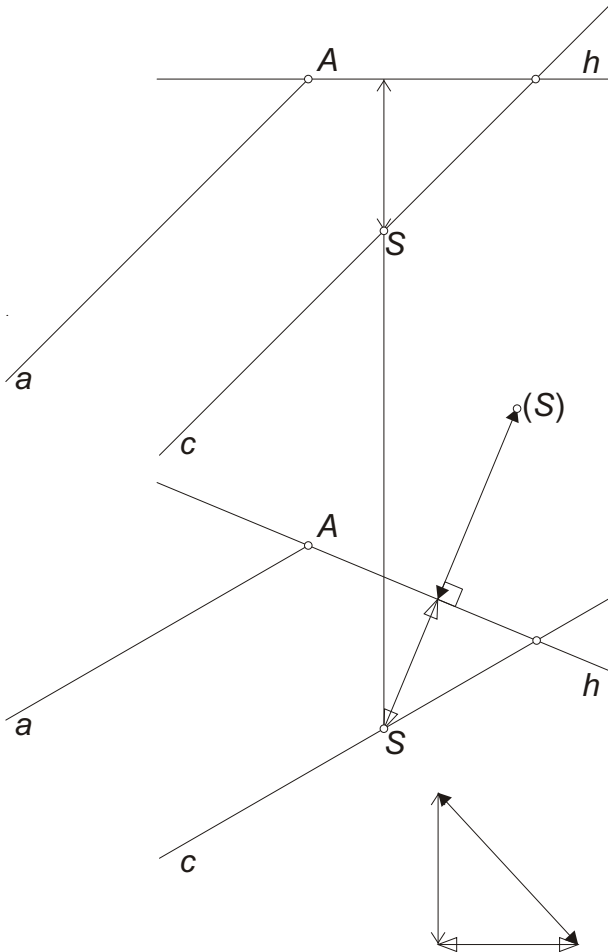
Az alapsík leforgatásához föl vesszük a sík egy I. fővonalát, amely körül a forgatást elvégezhetjük. Válasszuk például az A ponton áthaladó h főegyenest.

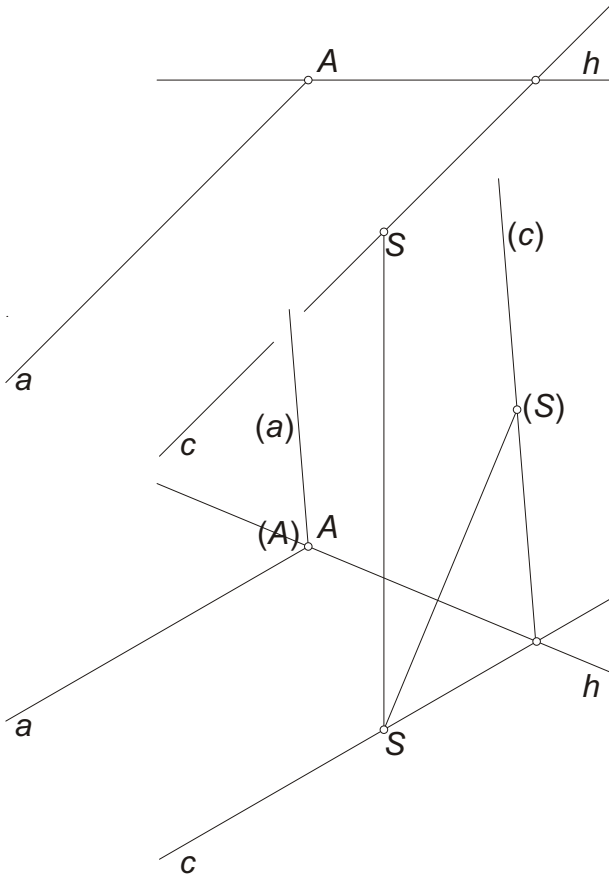
Kiválasztjuk az alapsík egy tetszőleges pontját, amely nem illeszkedik a h forgástengelyre. Vesszük például a c egyenes S pontját.

A forgatás során S egy köríven mozog, amelynek síkja h -ra merőleges I. vetítősík, amelynek I. képe az S' ponton áthaladó h' -re merőleges egyenes.

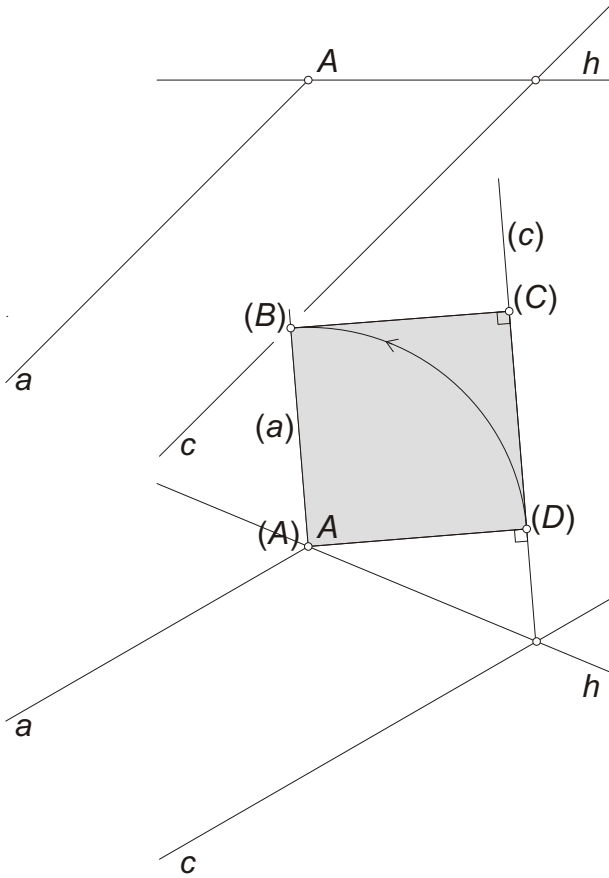
A kör sugara S és h távolsága, amit egy különbségi háromszög megszerkesztésével kapunk. Ennek vízintes befogója S' és h' (merőleges) távolsága, a függőleges befogó pedig S és h magasságkülönbsége, amit a II. képről olvashatunk le. Ekkor az átfogó mutatja a keresett távolságot. Ezt mérjük fel a h -ra merőlegesen fölvetett egyenesre a talpponttól. Így kapjuk S leforgatottját, az (S) pontot.

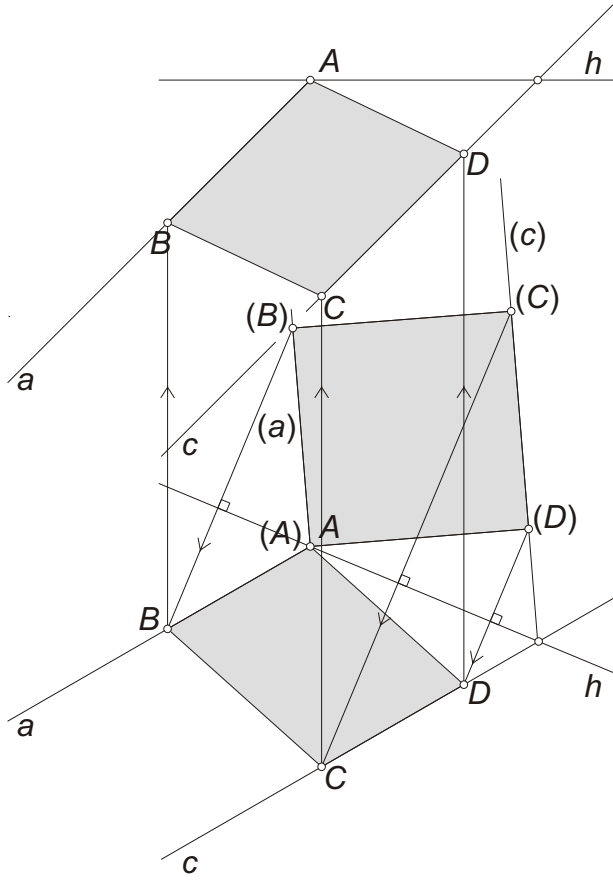
A forgatás során a h tengely pontjai helyben maradnak, így az A pont és a c egyenes h -val közös pontja is fixpont. Ez utóbbit az (S) ponttal összekötve adódik a leforgatott (c) egyenes, és ezzel párhuzamosan az $(A) \equiv A'$ kezdőpontból rajzolhatjuk meg a leforgatott (a) félegyenest.

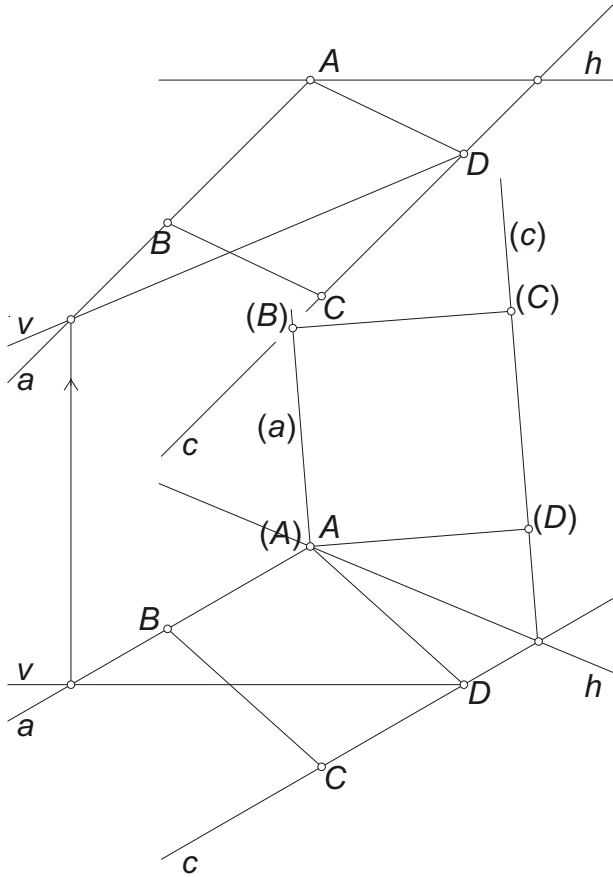
A leforgatott síkon megszerkesztjük az $(A)(B)(C)(D)$ négyszetet.

Elvégezzük a sík visszaforgatását előállítva az alpnégyszet I. és II. képét.

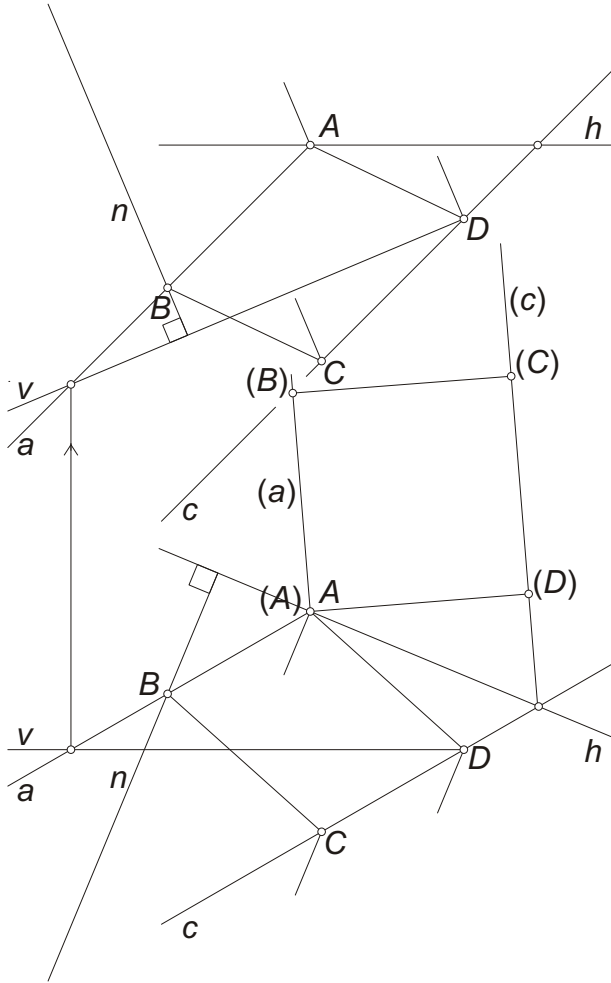

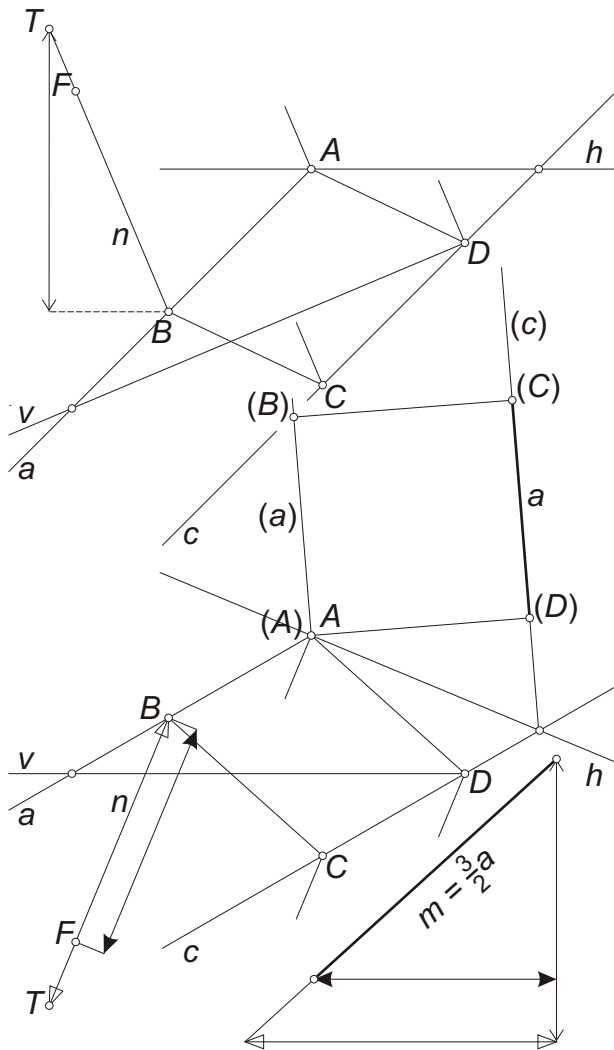
A alapsíkra merőleges oldalélek vetületének megrajzolásához ismerni kell az alapsíknak egy I. és egy II. fővonalát. Egy I. fővonalat, a h egyenest már ismerjük, így most egy II. fővonalat jelölünk ki. Fölvesszük például a D csúcson áthaladó v II. főegyenest.

Az oldalélek I. képét a sík I. fővonalának (h -nak) I. képére merőlegesen rajzolhatjuk, míg II. képüknek a sík II. fővonalának (v -nek) II. képére kell merőlegesnek lenniük. Például a B csúcsból kiinduló oldalél egyenese n . A többi oldalél egyenese ezzel párhuzamos.

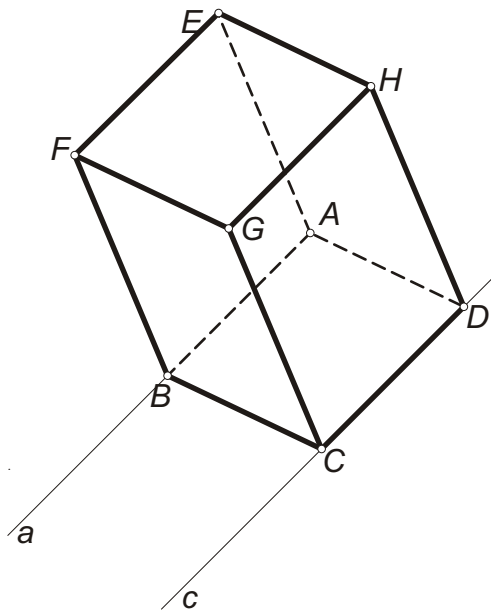

Az oldalélek hosszának felméréséhez az n egyenesen felvesszünk egy tetszőleges, B -től különböző T segédpontot, és elkészítjük a BT szakasz különbségi háromszögét. A vízszintes befogó hossza a B' és T' vetületi pontok I. képről leolvasható távolsága, míg a függőleges befogó a B és T pontok II. képről leolvasható magasságkülönbsége.

A különbségi háromszöget úgy kicsinyítjük (vagy nagyítjuk), hogy átfogója (amely a valódi távolságot mutatja), megegyezzen az adott magassággal, az alapél másfélszeresével. Az alapél hosszát a leforgatott képen láthatjuk: $a = (C)(D)$ az alapnégyzet egyik oldala.

Az így lekicsinyített (vagy felnagyított) különbségi háromszög vízszintes befogója mutatja az oldalél vetületének hosszát az I. képen. Ezt kell tehát B' -től felmérni n' -re, hogy a fedőlap megfelelő csúcsának, F -nek az I. képét megkapjuk.

Kihhasználva, hogy az oldalélek tartóegyenesei párhuzamosak, és így a vetületeik egyenlő hosszúságúak (külön-külön az I. és a II. képen), a test hiányzó éleinek képei egyszerűen megrajzolhatók.

Végül feltüntetjük a tömör test láthatóságát.

